

Krožna planinska pot Muta

Sredogorje je tudi vredno obiska

✍ in 📷 Tomaž Kumer

Čeprav zelo rad zahajam v naročje visokih gora, se zadnje čase vedno bolj navdušujem tudi s spoznavanje nižjih delov naše prelepe domovine, ki so prav tako zelo zanimivi in vsekakor vredni obiska. Ljudje me pogostokrat nasmejijo, ko jim omenim, kje sem bil v preteklih dneh in s tem privabim na njihove obraze neprepričljive poglede. »Le kaj pa je tam tako zanimivega?« se pogosto glasijo začudene besede. Morda se jim zdi moj odgovor, da je enostavno lepo, preveč suhoparen, česar pa si ne ženem k srcu.

Prav nasprotno! Vesel sem, da lahko občudujem naravo s tistimi očmi, ki povsod vidijo lepoto, pa naj bo to še tako nepomembna stvar, ki pogostokrat »ni vredna« niti bežnega pogleda. Ena izmed poti, ki me je po svoje zelo očarala in navezala nase, je zagotovo planinska pot okoli Mute, ki jo odlikujejo širni razgledi, še vedno precej neokrnjena narava in preprosti ljudje, ki živijo tod naokoli. Morda se zdi tudi vam to malce nepoznan in hkrati zapostavljen konec Slovenije, ko pa ga enkrat odkriješ in začutiš povezanost z njim, je vse skupaj precej drugače.

MUTA, NJENA ZGODOVINA IN KULTURNA DEDIŠČINA

Muta je simpatičen kraj, ki leži ob »zgornjem toku« reke Drave in se zaradi razgibane lege deli na Zgornjo in Spodnjo Muto. Čeprav spada med manjše slovenske kraje, je bila kot naselbina prvič omenjena leta 1255, kot trg s svojim sodnikom in grbom (kolo z osjo) pa priznana od leta 1301. Kraj približno na polovico deli potok Bistrica, ki se izliva v Dravo prav tam, kjer je v 12. stoletju potekala deželna meja med Koroško in Štajersko.

Morda se nam zdi ime kraja malce nenavadno, a le do tedaj, ko izvemo, da so tedanji lastniki Mute z okolico, Bamberžani, prav ob izlivu Bistrice postavili mitnico, ki je s svojim nemškimi imenom Mauten dala ime trgu – Muta. V tem času je bil zgrajen tudi prvotni grad, kasneje Mutenberg (Mauttenberch), ki pa je bil že leta 1498 opuščen in razrušen. Pred propadom gradu je pod njegovim vznožjem nastala manjša naselbina, imenovana Muttenerberch. V 15. stoletju so grad, mitnica in trg prešli v last Celjskih grofov, katerih zvezde so

Pogled na vzhodni del Kozjaka, po katerem poteka meja z našo severno sosedo

v tistih časih sijale resnično visoko na nebu. Leta 1510 je na Gornjem trgu zrasel nov grad Kienhofen (dvor na Muti), kjer je bil od začetka mitniški urad, sedaj pa je to sedež občinske uprave. Muto in njene prebivalce sta v preteklosti zaznamovala predvsem fužinarstvo in kovaštvo, ki sta bila tod nekoč glavni gospodarski panogi. Tradicija železarstva je temeljila predvsem na kozjaški in pohorski železovi rudi, ki so jo kopali v bližini Vuzenice, na nasprotnem bregu Drave.

Danes delo nekdanjih kovačev nadaljuje obrat Kovačije na Muti, sicer pa si lahko kaj več o tej večstoletni dejavnosti ogledate v tamkajšnjem muzeju. Ena izmed pomembnih zanimivosti kraja je vsekakor cerkev sv. Janeza Krstnika, ki stoji na Spodnji Muti oziroma v neposredni bližini magistralne ceste, ki poteka vzdolž Drave. Je ena izmed treh rotund v Sloveniji, zgrajena v romanskem slogu z zelo lepo notranjostjo, ki jo krasijo gotske freske. Očarljiv videz ji daje značilna skodlasta streha, rimska ostalina na njeni zunanjsčini pa dokazuje, da je to cerkev z več kot tisočletno zgodovino, kar jo uvršča med najstarejše kulturne spomenike v Sloveniji. Njeni odličnosti prida svoje še podatke, da jo je leta 1052 posvetil sam papež Leon IX., ki je šel tod mimo in jo »našel« še neposvečeno.

DRAVSKI KOZJAK

Toliko o zgodovini, sedaj pa se vrnimo k prej omenjeni planinski poti, ki poteka po zahodnem delu dravskega Kozjaka, katerega del je tudi Muta s svojo širšo okolico. Omenjeno hribovje, ki se razteza na levi strani Drave med Mariborom in Dravogradom, je bilo v času bivše skupne države precej zapostavljeno oziroma bolje rečeno »prepevedano«, saj je bilo zaradi bližine kapitalističnega sveta »neprimerno« med drugim tudi za planinarjenje. Najvišji vrh doseže Kozjak na zahodu, kjer se med vznožjem Košenjaka (1521 m) in Dravo stiska večji del mesta Dravograd. Značilnost zahodnega dela je tudi ta, da so gozdovi tod zelo podobni pohorskim, s svojimi skrivnostmi in svojevrstno idilo ter naravno mehko, značilno za hribovit svet na desni strani Drave.

PLANINSKA POT

Še sam ne vem, zakaj sem se tako navezal na ta konec Slovenije. Svoje je k temu zagotovo pridala prelepa narava, ki je zaradi bližnje meje ostala dokaj neokrnjena ter hkrati skrivnostna, še neodkrita, saj je bil tudi zame ta del domovine nekakšna neznanka. Za vse, ki smo željni avantur in novih

doživetij, pa je ta kraj skoraj kot nalašč, če želimo pokukati še malo čez »planke«. Piko na i so po svoje dodali še marljivi markacisti, ki so resnično vzorno in skrbno uredili to krožno planinsko pot, ki je zagotovo ena izmed lepših v Sloveniji. Tudi sam sem ljubitelj urejanja in označevanja poti in vem, koliko truda je potrebnega, da je hoja naposled polna užitkov in sproščenega ozračja. V tem delu Kozjaka se v smeri sever-jug vanj globoko zareže Bistriški jarek, ki pot praktično razdeli na dva dela. Možno jo je prehoditi ločeno oziroma v dveh kosih, ljubitelji daljših tur pa lahko to store v enem zamahu. Odločil sem se za slednjo možnost ...

OB SVITU NA POT

Čeprav ljudje zmajujejo z glavo in negodujejo ob misli na lasten napor, ki ga povzroči zgodnje vstajanje, je zame svojevrsten užitek oditi na pot v ranih jutranjih urah. Takrat ima narava svoj čar in posebnosti, ki jih čez dan ni moč opaziti, še manj doživeti. Ne glede na to, da so včasih zgodnja jutra precej psihično naporna, mi ob prvih korakih v svitu ni bilo še nikoli žal za trud, ki sem ga vložil ob kobacanju iz tople postelje. Potepati se v dvoje in odkrivati čare narave in neznanih poti je tisto, po čemer hrepenim iz dneva v dan ...

Na celodnevni »sprehod« sva se podala iz središča Zgornje Mute, kjer je tudi uradni začetek poti. Tam še vedno stoji delujoč vodni stolp iz leta 1931, poleg katerega se nahaja skrinjica s prvim od štirih žigov celotne obhodnice. Pot naju je sprva vodila proti manjšemu kraju Gortini, kjer sva kmalu naletela na kovačijo, v kateri se zvok kladiva sliši že vse od leta 1573. Ravninskega dela je bilo kaj kmalu konec, saj se pot začne počasi vzpenjati. Spotoma sva se za hip ustavila še pri Kučerju, od koder je lep pogled na začetek Bistriškega jarka, ki se konča precej višje v Avstriji.

Na sosednji strani dolino zapira velik akumulacijski jez, ki je bil pred časom predmet vročih razprav, saj obstaja možnost, da ob spletu negativnih okoliščin nekoč tudi popusti ... Na podlagi te razlage sem si kasneje lažje pojasnil postavitev ogromnih siren po celotni dolini. Trenutek zatem sva bila že pri Kuhelniku, kjer sva se tik pred vstopom v gozd razveselila klopce z razkošnim razgledom na velik del Dravske doline. Za vzpodbudo je na sosednjem drevesu še višinska oznaka (700 m), ki nam pove, koliko poti smo že »oddelali« oziroma koliko metrov nas še čaka. Počitek je bil kot naročen, saj se steza od tu dalje dviga precej intenzivneje, kar se je poznalo tudi pri najinem tempu. Za tolažbo naju

Ob trdoživem Arlovem boru si je vredno vzeti čas za počitek in uživati ob čudovitem razgledu, ki se razprostira pred nami.

je malce višje že čakala nagrada v obliki milejše poti, ki naju je ob vznožju Napečnikovega vrha kar naenkrat pripeljala na rob gozda. Tod nama je korak nehote zastal, kajti pred nama se je odprl čudovit pogled na uravnano pobočje, sredi katerega stoji velika breza, v njenem varstvu pa klopca in tekoča voda. V vročem poletju še kako dobrodošlo za žejne pohodnike! Ta predel poti mi je ostal še posebej v lepem spominu, saj se na tukajšnjih poljanah v pomladnem času razkošno bohota morje rumenega regrata.

TRDOŽIVI BOR

Da ob vsej tej idili nisva povsem zastala in pozabila iti dalje, naju je malce višje pri križu že vabila k sebi naslednja markacija. Ta nama je namignila, da morava ponovno v gozd, kjer naju je na drugi strani čakalo novo presenečenje. Začudena sva obstala ob nenavadnem Arlovem boru, ki je precej bolj podolgovat kot pa visok. Kasneje sva zvedela, da se je v preteklosti neko neurje hudo zneslo nad njim, vendar je ta v boju za preživetje ostal med živimi, le smer njegove rasti od takrat ni več najbolj navpična.

V borovi družbi sva si zopet malce oddahnila, kajti od tukaj je z višine nekako 1070 m eno izmed najlepših razgledišč na celotno pot. S pomočjo orientacijske table, ki se nahaja v bližini, lahko razberemo, da sega naš pogled od zahodnega Pohorja, Uršlje gore, prek Savinjskih Alp vse do Obirja v severni verigi Karavank. Čeprav sva se težka poslovila od prelepega razgleda, naju je dalje priganjala misel, da sva že povsem blizu druge kontrolne točke. Ta se nahaja na Pernicah, kjer nas v skrinjici pri domačiji Knez (1059 m) pridno čaka »planinska trofeja«.

Ljubitelji žigov pridejo tukaj resnično na svoj račun, saj se na Pernicah križajo kar tri planinske poti: Muška, Kozjaška in tudi Koroška!

SPUST S PERNIC NAZAJ V »JAREK«

Pernice so prikupna manjša vas pod Kozjim vrhom (1383 m). V vasi je bila nekdaj tudi šola, ki pa žal ne služi več svojemu prvotnemu namenu. Ena izmed zanimivosti v vasi je Hermanova kapelica, ki je imela v zgodovini prav posebno simboliko. V njeni notranjosti je namreč v vojnem času vedno brlela rdeča večna lučka v duhovno pomoč in spomin fantom na frontah. Osrednja stavba pa je vsekakor na daleč vidna cerkev sv. Simona in Juda, ki je menda luč sveta ugledala že davnega leta 1368. Da so bili Turki nekoč resnično simbol groze in strahu z neverjetno slo po uničevanju, je okusila tudi sama cerkev, ki so jo v 15. stoletju povsem razdejali. Ob njenem obzidju, za katerim se skriva preprosto, a lepo pokopališče, sva se nerade volje ponovno spustila v jarek. Malce neugodno, če veš, da moraš na dnu Bistriškega jarka nato zopet gor.

Ob hoji navzdol sva prilomastila do domačije Rebernik, ki je poznana po gostoljubnosti, saj po želji postrežejo tudi s hišnimi specialitetami. V takšnih primerih se rado zgodi, da se človek v izobilju dobrot nehote zasedi, zato je bolje, da si tisti, ki jih čaka še »veliko dela« oprtajo nahrbtnike in se napotijo proti Lipnikovemu mlinu. Žal sva bila ta dan tudi midva med garači, zato sva jo mahnila proti mlinu, ki se nahaja povsem na dnu Bistriškega jarka (458 m) ob Muški Bistrici. Ta mu daje kot edinemu še delujočemu mlinu daleč naokoli potrebnega zagona. Malce naprej

se je najina pot preko mostu prevesila v drugi del. V neposredni bližini bo za nepoučene zagotovo presenečenje pogled na bivšo karavlo s stražarnico, na kateri so še vedno blede barvni ostanki nekdanje jugoslovanske zastave. To je bilo včasih strogo prepovedano območje, sedaj pa nas na bližino državne meje z Avstrijo nevsiljivo opozarja velika modra tabla Evropske unije. No, kakorkoli, tabla in karavla nemo stojita vsaka s svojo zgodbo iz različnih zgodovinskih obdobij. Karavlina bo zagotovo priročnejša za tiste bolj nostalgичne duše, ki se bodo ob pogledu nanjo spomnili minulih časov, ki so znali biti prav tako lepi in zanimivi.

KONEC ALI PONOVO OD ZAČETKA

Hja, konec vsekakor za tiste, ki so se odločili za polovično varianto in se bodo ob cesti vrnili nazaj k Dravi. Ob vračanju po dolini se je vredno ustaviti še ob ekološki kapelici sv. Frančiška Asiškega, postavljeni leta 1997, ki je edina tovrstna kapela v Sloveniji. Za prebivalce Bistriške doline je to znamenje božjega varstva, ima pa tudi globlji pomen, saj s svojo »karizmo« vabi vse ljudi k prizadevanju za zdravo naravo in nove medčloveške odnose. Par minut hoje (po Kozjaški planinski poti) nad kapelico se nahaja še Sedelnikov slap, naravna znamenitost, ki s svojimi 23 metri višine sodi med večje slapove v Sloveniji. Ne glede na mikavno pot brez ponovnega grizenja kolen ter različnih zanimivosti ob poti sva se podala še na drugi del poti, kjer se nama je že povsem na začetku veselo nasmihal ponovni klanec. Ob hoji navzgor sva kaj hitro pozabila na muke, saj se steza, ki so jo nadelali fantje iz cele Jugoslavije oziroma graničarji, lepo vije skozi gozd, narava ter prijetna družba pa sta prav tako opravila svoje, da je čas hitreje minil. Prva kmetija, ki sva jo »srečala« ob nadaljevanju poti, je bila Lubejevo. Domačija je znana po krušni peči na prostem, kjer še vedno pečejo kruh. Tako kot pri vzponu na Pernice, so naju tudi tukaj vsake toliko časa vidno vzpodbujali težko pričakovani napis na deblih, ki označujejo, kdaj sva »nabrala« novih 100 metrov višine.

SV. JERNEJ NAD MUTO

Da sva hodila večino časa ob neposredni bližini državne meje, so naju ves čas tiho opominjali mejni kamni in različne opozorilne table. Najini poti se je medtem priključila steza iz Avstrije, kamor smo se naposled družno in s pomočjo smerne table »skupaj« podali proti Sv. Jerneju nad Muto. To je široko izravnano sleme, katerega najvišja točka je

pri cerkvi sv. Jerneja (1037 m). Za celoten Kozjak je nekako značilno, da je po hribovju vse polno številnih cerkvic, ki med sabo kar tekmujejo, katera bo bolj privlačna. Mogoče bom kateri izmed njih storil krivico, vendar ima zame slednja prav poseben čar in mikavnost, ki se ji stežka uprem. Mislim, da je prav njena lega sredi napol odprte gozdne jase tisto, kar ji prida nadvse romantičen pridih. Svoje naredi še idilično staro pokopališče z leseno ogrado, ki se nahaja korak stran.

Za sladokusce naj omenim tudi zgodbico o polnočni maši duhov na Jerneju, katere se je nehote in nevede udeležil prestrašeni Ižekov Jokl. Menda se je naslednjič bolj prepričal, ob kateri uri se bo odpravil k sveti maši. Streljaj nižje pod cerkvijo stoji stari farovž, korak naprej pa še turistična kmetija Primož. V idiličnem okolju sva si ponovno vzela več časa za počitek, obenem pa še opremila z žigom svoja dnevnika Muške in Kozjaške poti. Pogovor s starejšim gospodarjem na klopici pred hišo je bil prav zanimiv in poln smeha. Hudomušne zgodbice iz njegovega življenja, anekdote iz sosednje stare gostilne, prigode z graničarji in z njimi povezanih obmejnih dogodkov, ... skratka, polno »materiala«, ob katerem se človek zagotovo nasmeji, hkrati pa tudi zamisli nad preteklimi časi.

Pot sva nadaljevala po kolovozu med razprostranimi travniki, ki s svojim pisanim cvetjem še dodatno oplešajo celotno pokrajino. Ne glede na to, da po petih minutah hoda še nisva bila utrujena, naju je razgledna klopa v vznožju lovske opazovalnice in prikupne kapelice Sv. Izidorja kar pritegnila k sebi. Po kratkem oddihu sva se le spustila po gozdu navzdol, vse do »graničarskega« mostu čez potok Vud, nato pa v serpentinah ponovno gor. »Malo za rekreacijo oziroma sprostitve!« bi rekel človek.

ZGODOVINSKA KRIVICA

Sredi gozda sva prispela do razpotja poti za Sv. Lovrenc v Avstriji. Ko sem kasneje obiskal ta manjši kraj onstran meje, sem komaj verjel prebrani zgodbi na nekem obeležju. Po plebiscitarni pogodbi oziroma razdelitvi ozemlja med Avstrijo in Kraljevino SHS ob koncu prve svetovne vojne bi ta kraj moral pripasti slednji. Ker pa je neka obupana Avstrijka na dan dokončne odločitve na licu mesta padla na kolena pred japonskega (!) oficirja (Japonska je bila med zmagovalci prve svetovne vojne) in ga roteče prosila, naj kraj pripade Avstriji, je iz usmiljenja do nje odločilno vplival na ostale člane komisije tako, da je bilo potem ugodeno njeni želji. Ta ženska ima v Sv. Lovrencu tudi spominsko obeležje, ki nakazuje

njeno svetniško dejanje z rešitvijo kraja pred »največjim zlom«! Me kar strese ob misli, kakšne krivice vse so se tedaj dogajale slovenskemu narodu.

S tem krajem in omenjenim mejnim področjem je povezana še ena zanimiva zgodba. Nekje tukaj, v bližini kmetije Odernik, so leta 1972 preko meje prišli emigranti, ki so hoteli v takratni Jugoslaviji z nasilnimi dejanji zanetiti revolucijo ...

PRILJUBLJENI BRICNIK

Po prijetni gozdni poti sva naposled prispela na plan pri kmetiji Odernik, kjer se razprejo širni razgledi na vse strani. Na vzhodu se v daljavi bohota blag greben osrednjega dela Dravskega Kozjaka, povsem na jugu pa nas že željno pričakuje vrh Bricnika (1017 m), kjer se nahaja zadnji kontrolni žig. Do njegovega vznožja sva pripešala po lepi in razgledni vozni slemenski poti.

Bricnik je priljubljena izletniška točka planincev z Mute, kamor zahajajo med drugim tudi ob polni luni. Čeprav je vrh obrasel in nima razgleda, jim je tako prirasel k srcu, da so po njem poimenovali tudi svoje planinsko društvo. Povsem na vrhu naju je med smrekami pričakala lična mizica s skrinjico ter tablo z zgodbico o družini, ki je nekoč živela v hiši tik pod vrhom. Tako, po odtisnjeni četrti štampiljki

sva bila praktično že povsem blizu zaključka poti, saj nama je ostal samo še spust v dolino.

MIMO SV. PRIMOŽA NAZAJ V DOLINO

Proti Muti naju je pot vodila desno navzdol in ko sva prišla iz gozda na plan, sva naravnost pred sabo presenečena uzrla še eno prikupno stavbo, cerkev sv. Primoža nad Muto. Cerkev slovi kot krasna razgledna točka nad Dravsko dolino s panoramskim pogledom na Pohorje. Poleg dveh zvonikov je znana tudi po zanimivem načinu zvonjenja, tako imenovanem pritrkavanju na zvonove. Ob križišču cest pred cerkvijo stoji informacijska tabla, kjer se seznanimo še s tako imenovano deželo Bicikl-land.

Pred časom so na področju občin Vuzenica, Muta in Soboth, torej na meji med Slovenijo in Avstrijo, uredili zelo lepo kolesarsko pot z devetimi kontrolnimi točkami. Poleg kolesarskih užitkov je poudarek na spoznavanju kulturnih in naravnih znamenitosti ob poti, zato je ena izmed KT prav tu.

Ker nisva imela »pri roki« kolesa, da bi se elegantno spustila v dolino, sva pač to storila s pomočjo markacij, ki so naju brezskrbno pripeljale preko Spodnje nazaj na Zgornjo Muto. S tem sva načeloma zaključila celotno pot, za katero sva v celoti porabila nekje do 10 ur, saj nama je 30 km in

Podoba cerkvice sv. Jerneja nad Muto je skoraj pravljicična, saj ji temni smrekovi gozdovi in staro vaško pokopališče sredi pisanega travnika dajejo resnično mističen videz.

Ob prostranem Radeljskem polju se Drava razširi, preden se poda v ozko sotesko med Pohorjem in Kozjakom.

slabih 3300 metrov višinske razlike (gor in dol) vzelo ves dan. Brez postankov in počitkov pa tako ali tako ne gre, saj simpatične klopce, krasni razgledi, zanimivosti ob poti in lakota v trebuhu zahtevajo svoj čas, ki se mu ne smemo in ne moremo odreči.

Ob koncu sva bila kar »malce« utrjena, vendar se nisva dosti obremenjevala, saj je bil za nama čudovit dan in spoznanje, da veva nekaj več o naši deželi, prav tako pa sva veliko postorila tudi za svoje telo in dušo, kar pa je najvažnejše. Pa srečno pot tudi vam!

Informacije

Planinsko pot Muta je leta 1996 ustanovilo Planinsko društvo Bricnik Muta. Krožna pot je dolga 30 km, ima 4 kontrolne točke, hoja traja okrog 10 ur. Tel.: (02) 87-61-144 ali 041-577-458.

Bicikl-land je kolesarska pot, ki poteka v bližini meje med Slovenijo in Avstrijo na področju občin Vuzenica, Muta in Soboth. Ima 9 kontrolnih točk in nas popelje praktično mimo vseh pomembnejših kulturnih in naravnih znamenitosti tega območja.

Muzej na Muti – občinska stavba oziroma graščina Kienhofen se ponaša z bogato zbirko gasilske opreme in dediščine tovarne kovaštva in fužinarstva.

Cerkev sv. Janeza Krstnika – romanska rotunda na Spodnji Muti. Tel.: (02) 87-61-397, ključar Kristijan Helbl.

TIC – Turistično informativna pisarna Muta. Tel.: (02) 87-61-114.

Splavarjenje po Dravi s »koroškimi splavarji«. Po Dravi so od 13. stoletja dalje s čolni in splavi prevažali les in drugo trgovsko blago. Z izgradnjo hidroelektrarne Dravograd se je leta 1943 ta dejavnost končala, spomin na splavarsko

traducijo pa še obujajo »koroški splavarji«, ki izletnike vkravajo na splav v Splavarskem pristanu pri Spodnji Gortini. Tel.: (02) 87-10-210, 87-10-200.